

ASCOLTA

40. årgang · Nr. 5
April 2022

Et operahus og dets historie:
Staatsoper Stuttgart

Hans Neuenfels
- regiteatrets Grand Old Man

Roomservice med et twist
Don Giovanni på Det Kongelige Teater

Indhold

- 1 Forsiden:**
Don Giovanni, Morten Staugaard, tv, og Palle Knudsen. Foto: Camilla Winther / DKT
- 3 Leder**
Opera er surreal!
- 4 Kapellets nye chefdirigent**
- 6 Kielberg efterfølger Linton**
- 7 Nyt nordisk drama om Kalmarunionen**
- 10 OV-prisoverrækkelse**
- 12 Staatsoper Stuttgart**
- et operahus og dets historie
- 20 Anmeldelser**
  - *Don Giovanni* på Det Kongelige Teater
  - *Valkyrien* på Det Kongelige Teater
  - *Hormondagbogen* på Takkelloftet
  - *Madama Butterfly* på Den Fynske Opera
  - *Barberen i Sevilla* på Malmö Opera
- 31 Operakalenderen**
- 38 Mitridate: Mozarts første opera seria**
- 41 Sønderjysk politiker portrætteres i ny opera**
- 44 En stemme helt ind i sjælen**
- 46 In Memoriam: Hans Neuenfels**
- 49 In Memoriam: Marianne Haller**
- 50 Portræt: Jóna G. Kolbrúnardóttir**
- 53 Mærkedage**
- 60 OV-regnskab 2021**
- 62 OV-Lokalt**
- 63 OV's bestyrelse mm.**

Medlemsblad for foreningen
OPERAENS VENNER
Udgiver: Operaens Venner
www.operaensvenner.dk
ISSN 0900-6354

Redaktionsgruppe:
Kim Reich (KR)
mail@kimreich.com Tlf.: 5050 2016
Ansv. redaktør

Henrik Marcussen (HM)
henrikmarcussen@outlook.com
Tlf.: 4142 2684

Anne Holm (AH)
enna.mloh@gmail.com Tlf.: 2682 1911

Kirsten Neel Harry (KNH)
knh@xtrahand.dk Tlf.: 2165 3499

Pia Fossheim (PF),
billedredaktør, dtp, annoncer
fossheim@webspeed.dk Tlf.: 2287 8044

Bestyrelse, udvalg
og lokal-afdelinger: Se side 63

Tryk: Specialtrykkeriet Arco A/S

Distribution: PostNord

Reklamationer over leveringen
rettes til kasserer Hanne Brenøe
hanne@brenoee.dk Tlf.: 3810 0797

Et Abonnement på ASCOLTA er samtidig et
medlemskab af Foreningen Operaens
Venner. Årskontingentet er 400 kr. og 450 kr.
for to samboende. Pensionister over 65 år
betaler 250 kr., samboende 330 kr.

Næste nummer udkommer 1. juni 2022
Redaktionel deadline 1. maj 2022
Annonce-deadline: 7. maj 2022

Fotos i Ascolta er så vidt muligt clearet med rettighedshavere. Skulle nogle være overset, er det sket utilsigtet, og retmæssige krav vil ved henvendelse til redaktionen blive honoreret, som var retten indhentet i forvejen.

Opera er surreal!

Af Kim Reich

Sidste efterår, men dog ikke senere end at sommervarmen stadig hang i landskabet, besøgte vi her i husstanden Dalí-museet i Figueres i Spanien. Museet, der er indrettet i et gammelt udbombet teater fra borgerkrigen, huser på kunstnerens egne anvisninger en imponerende samling af hans værker. Lige når man træder ind i det store åbne rum, det gamle scenerum, ser man op mod bunden af en båd og det er først ved hjælp af den kyndige guide, at vi forstår hvad det er Dalí vil fortælle os. Et par timer senere er hans psykologiske univers og de skæve motiver allerede forvundet til en første og mere dyb indsigt i manden bag værkerne – og hans muse. Det er et vidunderligt sted! Og ligesom man kan studere et værk fra surrealismen, ryste på hovedet og ellers sige nej tak, måske fordi man ikke kan se ind bag motivet, så vil nogle lade sig provokere af DKT's aktuelle opsætning af *Don*

Giovanni, der foregår på et hotel i vore dage, for det ligner jo hverken Mozart eller Don Juan. Dvs. at det for nogle er utilgiveligt, at man ændrer på værket og f.eks. iklæder det nutidsrammer. Jeg har selv i pausen forladt *La forza del destino* på Deutsche Oper i Berlin, fordi Frank Castorfs iscenesættelse bare var for meget, for hvad havde kampen mod fascismen i Spanien og den allierede landgang i Italien under Den anden Verdenskrig at gøre med Verdis oprindelige værk? Alene scenografien var kaotisk forskrækkelig. John Fulljames' iscenesættelse, som vi anmelder i denne udgave af *Ascolta*, er derimod ikke regiteater i totaltær forstand. Det var Kasper Holtens *Tannhäuser* i København heller ikke. Vi har set hans *Rigoletto* i Malmö med 1950'er gangstere og videoeksponeringer. Vi har set Tobias Kratzers fænomenale Führer-update af en *Rienzi* på Deutsche Oper og hans mere traditionelle Parsifal lige ved siden af, så vi næsten kunne sammenligne.

Og så er der selvfølgelig ude i periferien af det nye og det 'moderne' Monty Python idemanden Terry Gilliams "Tyskland i 1930'erne" version af *La Damnation de Faust*, som jeg med tilbageholdt åndedræt oplevede i Berlin af alle steder. Det var en forrygende gendigtning af Berlioz' opera. Regiteater kræver ligesom megen ny musik tilvæning. De fleste kan da grine af Ligetis båthorn i *Le Grand Macabre*, men tænk hvor megen furore operaen skabte i gamle dage. Dengang var det komponisterne og librettisterne, der stod for skud. Nu er det iscenesætterne, og blandt dem er der efterhånden en hel del, der går efter det surreale i dramaet. De gamle klassikere skal dog ikke misrøgtes blot fordi instruktøren i misforstået godhed mod et såkaldt moderne publikum giver den hele armen. Der skal være mening med galskaben og havde det ikke været for nu afdøde Hans Neuenfels, hvor havde vi så været i spændingsfeltet mellem museumsteater og det samtidige? ■

WWW.OPERAENSVENNER.DK

Ny chefdirigent er et scoop

Af **Kim Reich**

”Det Kongelige Kapel har Wagnersk fylde i de storladne scener og Puccinisk finesse i førsteviolinen pianissimo-soli. Alle solister i kapellet fylder os med en nærmest svulmende genhørglæde. Det medvirkende orgel har tyngde og det hele blev holdt i en stram og alligevel letflydende creme af alt, hvad Gounod har at byde på, af talentfulde Marie Jacquot, der er førstedirigent ved Deutsche Oper am Rhein og stærkt på vej frem blandt en række unge talenter i disse år.”

Således lød det i anmeldelsen af Gounods *Faust* her i Ascolta i december 2021 og nu, hvor vi har taget hul på 2022, kan vi så glæde os over at Marie Jacquot tiltræder som ny chefdirigent ved Det Kongelige Teater fra 2024 - 2029.

”Marie havde en fantastisk energi, da hun dirigerede *Faust* tidligere i denne sæson. Hun stod i spidsen for, hvad både publikum og anmeldere oplevede som en enestående musikalsk præstation, men hun inspirerede også solisterne og koret til at levere deres allerbedste. Det var indlysende, at der var en usædvanlig

god kemi mellem Marie Jacquot, Det Kongelige Kapel og hele det kunstneriske hold og det kommer publikum til at nyde godt af fremover. Jeg er sikker på, at dette unge stjerne-skud på dirigenthimlen vil opbygge en stærk relation med Operaen og Kapellet i fremtiden”, siger operachef John Fulljames.

Et bredt repertoire

31-årige Marie Jacquot fremstår som et af de helt store unge dirigent talenter i verden lige nu ikke mindst på grund af hendes store nysgerrighed i et bredt repertoire, hendes utrættelige arbejdslyst og uimodståeligt smittende begejstring, når hun står på podiet og dirigerer. Og Kasper Holten glæder sig over, at Det Kongelige Teater igen kan tiltrække et talent ud over det sædvanlige.

”Marie Jacquot er med god grund allerede blevet et virkelig efterspurgt navn hos vigtige orkestre og operahuse rundt om i hele Europa og på den baggrund er det bemærkelsesværdigt, at hun har valgt at satse så markant på os og på København. Ud over at det vil styrke vores kunstneriske profil over de kommende

år, er det i sig selv et vigtigt vidnesbyrd om, hvor stærkt Den Kongelige Opera og Det Kongelige Kapel står, når vi kan rekruttere et af de mest spændende yngre navne på den internationale scene til posten som chefdirigent”, siger teaterchefen. Selv føler hun, at det er en ære og en stor glæde at blive en del af fremtidens kreative hold på Det Kongelige Teater - et hold der er dedikeret til at underholde, oplyse og inspirere deres publikum, som hun påpeger.

”Dette samarbejde vil forstærke fortællingen om Det Kongelige Teater som et internationalt hus, som vi i fællesskab ønsker skal være et sted, hvor alle føler sig hjemme og er et eklektisk rum for at skabe og udveksle ideer om kunst”. Det eklektiske rum er udtryk for et sted, hvor forskellige tanker og idéer forenes i noget større - også selvom de måske kan virke uforenelige.

Elisabeth Linton, der er ansat som ny operachef fra den 1. august 2022 ser også frem til det kommende samarbejde.

”Vi har allerede haft interessante og gode samtaler om musikteater og scenekunst,

---

og har meget tilfælles i vores tankegang omkring hvad vi gerne vil give til vores publikum, men også om hvilken slags nærvær og hvilken udvikling vi ønsker for de kunstneriske ensembler i Den Kongelige Opera”, siger hun.

Romeo og Julie mm.

Gounod ligger naturligvis den franskfødte dirigents hjerte nær, hvad flere anmeldere også bemærkede ved premieren på *Roméo et Juliette* for et par år siden netop på Deutsche Oper am Rhein, hvor der blev talt om en musikalsk iscenesættelse med de fineste, franske tonemalerier. Her har hun også med stor succes dirigeret Saint-Saëns *Samson et Dalila*, Verdis *La traviata* og Humperdincks *Hänsel und Gretel*. I sæsonen 2021/22 er hun på Rheinoper med i nye opsætninger af Mozarts *La Clemenza di Tito* samt Offenbachs *Orphée aux enfers*. I juli 2022 står hun musikalsk i spidsen for Peter Eötvös’ *Der goldene Drache* på Semperoper i Dresden. Marie Jacquot efterfølger på chefdirigentposten Alexander Vedernikov, der døde med Covid 19 i Moskva i oktober 2020. Hun har studeret direktion i Wien

Marie Jacquot.

Foto: Fadi Kheir

og Weimar, men begyndte sine musikalske studier på trombone i Paris. Fra 2016 - 2019 var hun 1. Kapellmeisterin og vicechefdirigent ved Mainfranken Theater Würzburg og hun har bl.a. også dirigeret Deutsches Symphonie-Orchester Berlin, Staatsoper Stuttgart (Cherubinis *Medea*), Lausanne Chamber Orchestra, Wiener Symphoniker,

Malmö SymfoniOrkester og MDR Sinfonieorchester Leipzig og har i flere sæsoner opbygget en stærk relation med Bayerische Staatsoper omkring flere projekter.

Hun har vundet “Ernst-Schuch-Prize” i 2019 og var i 2020 nomineret til “Newcomer of the year” af International Opera Awards. ■

Ylva Kihlberg.

Foto: Malmö Opera

Kihlberg efterfølger Linton

Sopranen Ylva Kihlberg er fra 1. marts 2022 ny chef-dramaturg ved Malmö Opera. Hun efterfølger Elisabeth Linton, som senere på året bliver ny operachef på Det Kongelige Teater efter John Fulljames.

Ylva Kihlberg er uddannet på Operahögskolan i Stockholm 1994 - 1998, hvorefter hun arbejdede på Kungliga Operan i et par år, før hun var fastansat på DKT 2000 - 2016.

I 2017 afsluttede hun sin karriere som operasanger og debuterede samme år som instruktør. Hun har en diplomuddannelse i kunst og kulturledelse, en uddannelse som projektleder og har studeret musikvidenskab og kunsthistorie. Hun har også etableret sit eget produktionselskab.

“Scenekunst og musikdramatik er min store passion og jeg glæder mig til at få lov til at arbejde videre

med dette i et så spændende og dynamisk hus som Malmö Opera”, siger Ylva Kihlberg.

Operachef Michael Bojesen siger om udnævnelsen, at hun med sin mangeårige erfaring fra operaverdenen var et oplagt valg.

”Hun omtales med respekt både som operasanger og for sit arbejde som iscenesætter både i og udenfor Norden”, siger han. ■

Nyt nordisk drama om Kalmarunionen

Af **Kim Reich**

Dronning Margrete den Førstes Kalmarunion er omdrejningspunktet i et splinternyt musikdrama, *DrømmeDøden*, som Den Ny Opera producerer sammen med operakompagniet NordicOpera. Forfatteren Merete Pryds Helle har skrevet librettoen og musikken er af den unge danske komponist og cellist Josefine Opsahl. Med stærke paralleller til i dag tager forestillingen os med til både Sverige, Danmark og Norge - med fokus på de magtfulde kvinder, der - som det hedder i materialet - er som en gylden fletning gennem senmiddelalder og renæssance, der hænger sammen i lange kæder af lærdom og indflydelse. *DrømmeDøden* drejer hjulet i tiden fra Margrete den 1., der på vej til at fuldbyrde Kalmarunionen med indlemmelsen af Slesvig, dør af pest ombord på et skib i Flensborg Fjord, over Johanne den Gales datter Elisabeth, der bliver Dronning af Danmark, til Kristina Gyllenstierne, der forsvarede Stockholms Slott og Mor Sigbrit, Danmarks første finansminister.

Hver for sig forsøger de at dreje Kalmarunionens skib i deres retning - at gribe magten og guldets og kærligheden. Men med det skæbnesvangre Stockholmske blodbad, hvor Christian den 2. henretter mere end 80 adelige og politiske modstandere og deres tjenestefolk, bliver der sat endegyldigt punktum for unionstanken. Pestepidemien, unionen og begæret efter magt er takkerne i det tandhjul som drejer i den nordiske historie. *DrømmeDøden* tager fat om begæret og

magtbegæret; om dødens og magtens natur.

Multi effekter

Josefine Opsahl har med sine kun 29 år allerede placeret sig internationalt. Hendes talent spænder vidt og hendes nysgerrighed, engagement og appetit på livet og kunsten giver hendes musik en sjælden tiltrækningskraft. Hun har bl.a. modtaget Wilhelm Hansen Fondens Hæderspris og Léonie Sonnings Talentpris. Hun er ikke klassisk musiker i traditionel forstand, men har søgt

Josefine Opsahl.

Merete Pryds Helle

Foto: Thomas A.

andre veje, at forholde sig til stoffet og instrumentet på. En jul fik hun foræret en multieffektpedal, der ellers er tiltænkt elektrisk guitar, men som åbnede en verden af nye veje og udtryk på celloen. Den rene cellolyd bliver sendt igennem noget elektronik, der så kan modificere lyden med loops, forvrængning, rumklang, harmonizers og uendeligt mange andre effekter. Man kan programmere den, med lyde man lægger ind i den og designe effekterne

selv. I og med den er designet til at virke sammen med en guitar og ikke en cello, kan der ske helt uventede ting.

Den nye operas lydunivers tager afsæt i Merete Pryds Helles sanselige libretto med brug af nordiske naturmaterialer, råstoffer og sprog, og lader således træ, metaller, dyreskind, konsonanter, klirrende mønter og pergament konstituere klanggrundlaget for arier, scener og fortælling, siger Josefine Opsahl om sin komposition.

”I karaktererne såvel som i musikken udforskes og udstilles forskellige kulturelle karaktertræk ved en refleksion over forskellige nordiske regioners folkløse, sang- og musiktradition. Med forankring i den nordiske råstofferlige historie frisættes udtrykket i mødet mellem datiden og nutidens instrumentarium og bevæger sig ind i et nyt minimalistisk tonesprog og en moderne tid”, fortæller hun.

DrømmeDøden iscenesættes af den svenske instruktør Michaela Granit - i Karin Linds scenografi og William Weners lysdesign. På scenen står sopranen Elsebeth Dreisig, mezzosopranen Francine Vis, sopranen Kristine Nowlain, barytonen Sebastian Durán og bassen Steffen Bruun. Operaen har urpremiere i Musikhuset i Esbjerg den 8. maj 2022 og spiller også her dagen efter, før turen går til Stockholm, hvor man spiller på Folkoperan den 19. - 24. maj. Den 29. maj - 5. juni er man på Det Kongelige Teater (Skuespilhuset), og senere i juni måned i Halmstad, før man slutter af på Kalmar Slot den 28. og 29. juni. ■

OPERAREJSER MED FORMIDLING

WAGNER I LEIPZIG 29/4-2/5 2022 5995,-

Busrejse med firestjernet hotel i centrum, *Tristan & Isolde* og *Tannhäuser*

RHINEN OG STOR OPERA 25-31/5 2022 8945,-

Inkl. *Andrea Chenier* (Duisburg) og *Don Carlos* (Wiesbaden) *Tristan & Isolde* (tilkøb)
Lækker opera- og naturrejse. Mange historiske byer, gode hoteller.

DRESDEN 23-27/6 2022 6995,- inkl. to operaer

Dejligt hotel lige over for Semperoper, *Tosca*, *Boheme*, *Carmen*.
Byrundtur og udflugt til Bastei i Det sachsiske Schweiz.

BERLIN 25 – 30/6 AC fra 6995,- inkl. koncert og en opera

Fanciulla del W., *Blomsted-koncert*, *Turandot*
Siciliansk Vesper, *Tornerose*, *Mestersangerne* med Johan Reuter

BERLIN - DRESDEN – MÜNCHEN 2-8/7 9945,-

2/7 *Fanciulla del West* 3/7 *Aida* (Dresden) 5/7 *Otello*,
6/7 *Trojanerne* (München) *Aida* og *Otello/Trojanerne* inkl.

SAVONLINNA 18 – 26/7 2022 9750,-

En 9 dages smuk naturrejse med finskkyndig operasanger som rejseleder.
Et døgn på Åland, tid i Stockholm, to dage i pragtfulde Søfinland.
Carmen og *Aida* i tilkøb.

NEW YORK CITY 1-8/6 2023 19.750,-

Don Giovanni, *Den flyvende Hollænder*, *La Boheme*, *Tryllefløjten* m. Stephen Milling
Dansk operasanger som rejseleder, 6 nætter på hotel lige ved siden af operaen
SAS, egen bus, byrundture, vandring.

www.musikogrejser.dk

Tilmelding og oplysninger på musikogrejser@paradis.dk eller 5764 5354
Schönberg Musik&Rejser Medlem af Rejsegarantifonden nr. 2088